

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Европейски технологичен институт“

COM(2006) 604 окончателен/2 — 2006/0197 (COD)

(2007/C 161/06)

На 20 декември 2006 г. Съветът реши, в съответствие с член 157, параграф 3 от Договора за създаване на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно предложението горе-поставено.

Комитетът реши да възложи на специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“ да подготви работата по този въпрос.

Предвид неотложния характер на работата, на 434-ата си пленарна сесия, проведена на 14 март 2007 г., Европейският икономически и социален комитет назначи за главен докладчик г-н PEZZINI и прие следното становище с 93 гласа „за“ 2 гласа „против“ и 1 глас „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 Високите постижения в научната и техническата област и прилагането им в конкурентоспособна икономика са решаващи предпоставки за гарантиране на нашето бъдеще, например що се отнася до нанотехнологиите, информационното общество, въпроси, свързани с енергетиката и климата, запазването и подобряването на настоящата ни позиция на международната сцена и развиването, а не застрашаването на европейския социален модел.

1.2 Комитетът винаги е оценявал положително всяка инициатива, която има за цел:

- да засилва способността на Общността и на държавите-членки за иновации,
- да насърчи интегриран подход към триъгълника на знанието ⁽¹⁾,
- да консолидира връзките между академичната общност и предприятията,
- да подкрепя всички усилия, чиято цел е насърчаване на изследванията и иновациите,
- да разширява партньорството между публичния и частния сектор в областта на научноизследователската и развойната дейност,
- да улеснява достъпа на МСП до новите знания.

1.3 ЕИСК подкрепя твърдо и решително идеята за създаване на инструмент като Европейския технологичен институт (ЕТИ), с цел да допринесе за развитието на качествени образование, иновация и изследвания, като се насърчат сътрудничеството и интеграцията между Европейските центрове за високи постижения в областта на индустрията, университетите и науката.

1.4 Комитетът подчертава, че е важно да се разработи предложение за ЕТИ, което да съответства на неговата правна основа, създадена с цел „да ускори приспособяването на индустрията към структурните промени, да насърчи създаването на благоприятна среда за инициативността и развитието на предприятията в цялата Общност и особено на малките и средни предприятия, да насърчи създаването на благоприятна среда за

сътрудничество между предприятията и накрая, да подпомогне по-доброто използване на индустриалния потенциал на политиките на иновации, изследвания и технологично развитие ⁽²⁾“.

1.5 Според Комитета обаче, за да има успех този нов интегриран инструмент на знанието, изследванията и иновациите, той трябва да успее да придобие собствен облик и да се разграничи от другите вече съществуващи интегрирани инструменти на Общността, като например Европейските технологически платформи, общите европейски инициативи, европейските мрежи за високи постижения, интегрираните проекти или европейските схеми за магистърски програми за напреднали ⁽³⁾.

1.6 Комитетът съзнава факта, че би било неправилно да се правят елементарни сравнения между бъдещия ЕТИ и Масачусетският технологичен институт (MIT) в Съединените щати, тъй като последният никога не е бил водещ федерален проект, а водещ университет, който се характеризира с наличието на „университетски съвет MIT“, подпомаган от „Дружество за управление на инвестициите“ (*Investment management company*). Все пак успехът на институции като MIT показва, че високите постижения са резултат от процес на постепенно развитие, основан на правилните принципи и на достатъчна подкрепа.

1.7 Комитетът счита обаче, че ако бъдещият ЕТИ иска да стане „актьор“ и „играч от световна класа“, тоест модел за сравнение и символ на високите европейски постижения, той трябва да надхвърли ролята си на обикновен обединител на ресурси.

1.8 За тази цел, не само неговата концепция, неговата структура и начин на изграждане трябва да отговарят изцяло и да съответстват на целите, предписани от договора, които представляват същността на правното му основание, но също така следва да бъде развита култура на компетентност и високи постижения, насочена към науката и технологиите, която да привлича най-добрите студенти и да оформя най-добрите учени и инженери. Това е предпоставка за създаването на нови знания и непрекъснатата иновация.

⁽¹⁾ Знанието да се създава чрез изследванията, да се разпространява чрез образованието и да се прилага чрез иновациите.

⁽²⁾ Виж член 157 от Договора за създаване на ЕО, който представлява правното основание на предложението на Комисията.

⁽³⁾ Виж например магистърската програма в областта на нанонауките и нанотехнологиите в рамките на програмата Еразмус Мундус, www.emm-nano.org

1.9 Според Комитета важно е също така да не се спира до идеята за „център на знанието с международен престиж“⁽⁴⁾, а е нужно постоянството на всички заинтересовани участници да доведе до развиването на знак за изключителни резултати, характеризиращ отделните общности на знанието и иновациите (ОЗИ), за постигане на конкретни резултати, които да могат да повлияят на пазара:

- по отношение на трансфера на знанията и откритията в резултат на изследванията, за да се постигнат реални иновации на пазара,
- чрез създаване на нови, водещи по отношение на конкурентоспособността предприятия,
- чрез привличането и създаването на експерти с международен авторитет,
- чрез насърчаването на създаването на нови стабилни, изискващи квалификация работни места.

1.10 Структурите и начинът на изграждане на Института трябва да бъдат замислени и осъществени така, че:

- да са ориентирани към света на европейския бизнес и труд, като се умножат усилията за развиване на общество на знанието,
- да бъдат в съответствие с икономическото и социално измерение на общностния модел,
- да имат голяма международна известност, за да привличат учени и предприятия от целия свят.

1.10.1 Формулата на съвместното предприятие би могла да бъде взета под внимание по подходящ начин.

1.11 Доколкото поне началният успех на Европейския технологически институт ще зависи в значителна степен от достатъчното финансиране от страна на Общността и държавите-членки, то обаче не трябва да бъде пренасочвано от други приети програми за изследвания и иновации.

1.11.1 Комитетът счита, че в бъдещия ЕТИ ще придобиват все по-голяма важност, от една страна механизмите за насърчаване на патентоването и режимите за защита на интелектуалната собственост, и от друга — способността да се намират частни фондове за финансиране, като последните трябва широко да преобладават в сравнение с фондовете на Общността, за да не се лишават от ресурси другите програми, по-специално онези, които са предназначени за изследвания и иновации.

1.11.2 Що се отнася до финансовите ресурси, Комитетът счита, че би било необходимо да се предвиди първоначална дотация от ресурсите на Общността, които биха могли да се намерят в допълнителните ресурси в рамките на средносрочния преглед на Седма рамкова програма за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности, като съществена част от ресурсите би трябвало да бъдат предоставени на пропорционален принцип от държавите-членки. Не бива да се пренебрегва и възможността да се поиска съдействие от ЕИБ за иновационните мрежи и за университетските изследвания.

1.12 Според Комитета също толкова важни са ресурсите, които Институтът ще развие на пазара на знанието, иновациите и изследванията, за да се гарантира все по-нарастващо взаимодей-

ствие между самия Институт и неговите клонове, т.е. Общностите на знанието и иновациите (ОЗИ).

1.12.1 Този процес може да се осъществи и чрез големи публични прояви, организирани от системата на ЕТИ, за да се придаде по-висока стойност на единен знак за високи постижения, организиран като мрежова, децентрализирана по отношение на привличането и разпространяването на ресурсите на знанието и иновациите структура.

1.12.2 Иновацията и успехът са резултат от деликатен баланс между насочени към определена цел процедури и индивидуална свобода за развиване на нови идеи и концепции, които трябва да бъдат проверени в условията на конкуренцията. Способността да се отговори на критерии за гарантиране на качеството, стандартизирани на европейско ниво, трябва да бъде в основата на дейностите, свързани с изследванията, знанието и иновациите на цялата мрежова структура на ЕТИ. Без задвижвано от пазара взаимодействие между изследванията, иновациите и индустрията, публично финансираните научни изследвания ще имат само ограничено влияние върху икономиката.

1.13 Според Комитета системата за подбор на мрежите от предприятия, изследователски центрове, лаборатории и университети, кандидатстващи за статут на ОЗИ, следва да се ръководи от принципа „отдолу нагоре“ и да почива на ясни и прозрачни критерии, между които най-вече високите постижения и професионални успехи, способностите и опитът в процесите на трансфер на технологии, особено към МСП.

1.13.1 Във всеки случай новият статут на ОЗИ не би трябвало да се присъжда завинаги, а да бъде обект на периодични оценки по отношение на качеството и постигнатите конкретни резултати, въпреки нуждата от съответния подготвителен период.

1.14 Комитетът счита също така, че „системата“ ЕТИ би трябвало, при необходимост, да се стреми да включи няколко избрани центъръра за високи постижения, които вече съществуват в ЕС, но да се избегне превръщането ѝ в бюрократична свръхструктура за подпомагане на тези центрове; поради същата причина тя би трябвало да се стреми да заложи повече на индустриалния компонент и на интердисциплинарните изследвания, както по отношение на ръководните си органи, така и на органите, които отговарят за подбора.

1.14.1 В тази връзка би било уместно да се създаде „дружество за управление на инвестициите на ЕТИ“, което да даде възможност за новаторски подход по отношение на традиционните недостатъци, които често затрудняват взаимоотношенията между индустрията, академичната общност и изследванията.

1.15 Накрая, Комитетът счита, че е необходима по-голяма прозрачност, що се отнася до определянето и издаването на дипломи „ЕТИ“ от мрежите на ОЗИ, както и от самия ЕТИ. Поне за достатъчно дълъг начален период, присъждането на научни степени следва да остане прерогатив, но и отговорност на онези университети и/или технически университети (технологични институти) на държавите-членки, които са подбрани за партньори в рамките на отделните ОЗИ; при условие, че са изпълнени минималните условия, към присъдените степени може да се добави марка „ЕТИ“.

(4) COM(2006) 77 окончателен, от 22.2.2006 г.

1.16 Според Комитета присъждането на марка ЕТИ на дипломите на мрежите на ОЗИ би трябвало да става при условие, че обучението и извършените изследвания са били проведени в най-малко три различни института на три държави-членки, за да се гарантира европейско интердисциплинарно измерение на самата диплома, както и че тези изследвания са показали достатъчен потенциал за значими иновации; и накрая, че са подкрепени от централния ЕТИ.

1.17 Що се отнася до статута на ЕТИ, Комитетът счита, че е полезно към Управителния съвет/Управителния комитет⁽⁵⁾, предвиден в предложението на Комисията относно неговия статут, да се добавят Надзорен комитет, съставен от представители на държавите-членки и председателстван от представител на Комисията, Изпълнителен комитет, съставен от двама представители на предприятията, от една страна, и от двама представители на изследователските центрове и на университетите от друга, и ръководен от председателя на Управителния съвет, административен директор и ректор.

2. Въведение

2.1 Средносрочният доклад, представен по време на пролетния Европейски съвет през 2005 г. „Да работим заедно за растеж и заетост: нов тласък за изпълнение на Лисабонската стратегия“⁽⁶⁾ беше определил някои основни принципи за нов подем, като целенасочения характер на инициативите, които трябва да се предприемат, широко участие, ангажираност по отношение на целите от Лисабон от страна на заинтересованите участници и накрая, ясно определяне на предвидените нивата на отговорност.

2.2 Сред елементите на Лисабонската стратегия беше и разпространението на знание чрез висококачествени образователни системи. По-специално, Европейският съюз трябва да положи всички усилия, за да могат европейските университети да съперничат на най-добрите университети в света. За да се осъществи обаче тази цел, трябва да се създаде Европейско пространство за висше образование, благодарение на което лесно да се създава и разпространява знанието на цялата територия на ЕС.

2.3 За да допринесе за осъществяването на тази цел, Комисията бе заявила своето намерение да предложи създаването на Европейски технологичен институт, както и своето желание да се ангажира, за да могат европейските университети да станат конкурентоспособни в международен план, тъй като „съществуващите подходи за управление на финансирането и на качеството се оказват неподходящи пред предизвикателството на вече съществуващия глобален пазар за преподаватели, студенти и за самото знание“.

2.4 Комитетът имаше възможност няколко пъти да даде своето мнение по тази проблематика⁽⁷⁾, като между другото в своето проучвателно становище „За европейско общество на

знанието, принос на организираното гражданско общество към Лисабонската стратегия“⁽⁸⁾, поддържа необходимостта от създаването на Единно европейско пространство на знанието, основано на сътрудничеството в областта на политиките на обучението, иновациите и изследванията. В това становище ЕИСК приканваше също така предприятията, финансовите институции и частните фондации да поемат своите отговорности и да инвестират повече в икономиката на знанието, като подкрепят, между другото, споразуменията за партньорство между публичния и частния сектор на европейско ниво.

2.5 В Съединените щати Масачусетският технологичен институт (MIT), създаден в Бостън през 1861 г., днес наброява близо 10 000 студенти и преподавателско тяло от около 10 000 души, ангажирани в мултидисциплинарна система с високо качество, която се простира от икономика до право, от архитектура до инженерни специалности, от управленски техники до математика, физика и биология. MIT струва годишно над 1 милиард долара, но заема пето място в „Шанхайския списък“, в които са включени най-добрите университети в света⁽⁹⁾.

2.6 Що се отнася до Европа, до 2010 г. би трябвало да бъдат постигнати определените от „Болонския процес“ цели, т.е. инициативата, подета от Европейския съюз през 1999 г. за хармонизиране на различните европейски системи за висше образование с цел създаването на „Европейско пространство за висшето образование“ и популяризирането в световен мащаб европейската система за висше образование. Бяха набелязани следните цели:

- приемане на система за лесноразбираеми и съпоставими дипломи,
- сближаване на образователните системи, разделяйки ги на три основни цикъла (бакалавър, магистър, доктор),
- консолидиране на системата за кредити, базирана на Европейската система за натрупване и трансфер на кредити във висшето образование (ECTK)⁽¹⁰⁾, според която кредити могат да се получат и в рамките на различни дисциплини,
- насърчаване на мобилността (за студенти, преподаватели, изследователи и техническия и административен персонал), като в същото време се премахнат пречките за свободно и неограничено движение,

⁽⁸⁾ (ОВ С 65 от 17.3.2006 г.), докладчици: OLSSON, BELABED и van IERSEL.

⁽⁹⁾ Виж „Шанхайски списък 2005 г.“ на 50-те водещи университети. Сред първите 30 фигурират само 4 университета от ЕС: 1 Harvard University USA, 2 Cambridge University UK, 3 Stanford University USA, 4 University of California — Berkeley USA, 5 Massachusetts Inst tech (MIT) USA, 6 California Inst Tech USA, 7 Columbia University USA, 8 Princeton University USA, 9 University Chicago USA, 10 Oxford University UK, 11 Yale University USA, 12 Cornell University USA, 13 University of California — San Diego USA, 14 University of California — Los Angeles USA, 15 University of Pennsylvania USA, 16 University of Wisconsin — Madison USA, 17 University of Washington — Seattle USA, 18 University of California — San Francisco USA, 19 Johns Hopkins University USA, 20 Tokyo University Asia/Pac, 21 University of Michigan — Ann Arbor USA, 22 Kyoto University Asia/Pac, 23 Imperial College London UK, 24 University of Toronto Canada, 25 University of Illinois — Urbana Champaign USA, 26 University College London UK, 27 Swiss Fed Inst Tech — Zurich Switzerland, 28 Washington University — St. Louis USA, 29 New York University USA, 30 Rockefeller University USA.

⁽¹⁰⁾ ECTK — Европейска система за натрупване и трансфер на кредити.

⁽⁵⁾ Виж бележка № 28.

⁽⁶⁾ COM(2005) 24 def., от 2.2.2005 г.

⁽⁷⁾ (ОВ С 120 от 20.5.2005 г.) докладчици: EHNMARK, VEVEER, SIMPSON; (ОВ С 120 от 20.5.2005 г.) докладчик: KORYFIDIS; CESE 135/2005 (ОВ С 221 от 8.9.2005 г.), докладчик GREIF; (ОВ С 221 от 8.9.2005 г.), докладчик: KORYFIDIS.

— насърчаване на сътрудничеството при оценката на качеството в европейски мащаб,

— развиване във висшето образование на необходимо европейско измерение по отношение на учебните програми, сътрудничеството между университетските институции, мобилността, интегрираните планове, професионалното обучение и изследванията.

2.7 На 26 септември 2006 г. Европейският парламент прие резолюция за създаването на Европейска квалификационна рамка ⁽¹¹⁾, която взема под внимание Болонския процес и процеса от Копенхаген от 2002 г. и се основава на развиването на по-широко европейско сътрудничество в областта на образованието и професионалното обучение, като цели постигането на поредица от конкретни резултати ⁽¹²⁾.

2.8 През 2005 г. Комисията публикува втория си доклад за напредъка по отношение на постигането на целите от Лисабон в образованието и професионалното обучение ⁽¹³⁾: в този документ се набляга, между другото, на трудността да се увеличи броят на дипломираните лица в Европа, на необходимостта от актуализиране и допълване на знанията, уменията и квалификациите през целия активен живот чрез усъвършенствани системи за непрекъснато обучение и накрая, изискването да се увеличат публичните инвестиции във висшето образование и професионално обучение, като се допълват с частни инвестиции, както и необходимостта от обучение на достатъчен брой преподаватели и обучители с високо качество и компетентност, за да се гарантира смяната на поколенията (около един милион души за периода 2005-2015 г.)

2.9 През 2006 г. в рамките на дейността на ОИСР бе завършено проучване от гледна точка на търсенето, ⁽¹⁴⁾ озаглавено „Международна програма за оценка на придобитите от училищата знания и умения (PISA)“ ⁽¹⁵⁾, което дава обща рамка на характеристиките, уменията и способностите на учащите да използват придобитите знания.

⁽¹¹⁾ Резолюция на Европейския парламент за създаване на Европейска квалификационна рамка от 26.9.2006 г. (2006/2002/IN).

⁽¹²⁾ Цели на процеса от Копенхаген:

- единна рамка за прозрачността на компетенциите и квалификациите (европейско CV, удостоверения, дипломи, знакът „Европас“-обучение, и т.н.)
- система за трансфер на кредити за професионалното образование и обучение, подобна на европейската система за висше образование,
- общи принципи за качеството в областта на професионалното образование и обучение, организирани около ядро от общи критерии за гарантиране на качеството, което може да послужи за основа на инициативи от европейски мащаб като основни насоки и контролен списък за образованието и обучението,
- общи принципи относно признаване на формалното и неформалното образование, по-специално, за да се гарантира по-голяма съвместимост между подходите в различните държави и на различни нива,
- европейско измерение на услугите за даване на информация, насоки и съвети, за да се даде възможност на гражданите да имат по-голям достъп до образование и обучение през целия живот.

⁽¹³⁾ Виж SEC(2005) 419 от 22.3.2005 г., Работен документ на Комисията: „Напредък към целите от Лисабон в образованието и обучението“, доклад от 2005 г.

⁽¹⁴⁾ На 2.10.2006 г. ОИСР публикува програмна рамка 2009-2015 г., която предвижда въвеждане на 3 нови области на изследвания.

- 1) оценка на учебния процес във времето и сравняване на напредъка в различните държави,
- 2) съотношението, което съществува между някои аспекти на образованието и придобитите знания и умения,
- 3) оценка на уменията в областта на информационните и комуникационните технологии, както и използването на технологията като средство, позволяващо да се обхванат по-голям периметър от задачи за оценяване.

⁽¹⁵⁾ PISA, Assessing Scientific, Reading and Mathematical Literacy (Оценка на уменията в областта на точните науки, четенето и математиката): a framework for PISA 2006, OECD 11.9.2006 г. (Рамка за изследването „ПИЗА 2006“, ОИСР 11.9.2006 г.)

2.10 Слабостите на европейската университетска образователна система изглежда произтичат главно от четири причини ⁽¹⁶⁾:

— **прекалено голяма еднородност**: липсват достатъчно гъвкавост и разнообразие, които да отговорят на новите търсения;

— **изолираност**: университетите твърде често работят в „кула от слонова кост“ и не разполагат с подходящи връзки със света на бизнеса и с обществото;

— **свърхрегулираност**: твърде често университетите не могат да се модернизират поради съществуването на строги национални разпоредби;

— **недостатъчно финансиране**: разходите на Европа за изследвания, образование и професионално обучение са на по-ниско ниво, отколкото тези на преките ѝ конкуренти. За да се залечи тази разлика ЕС би трябвало да изразходва 150 милиарда еуро годишно, т.е. сума, която надхвърля размера на целия бюджет на Общността ⁽¹⁷⁾.

2.11 Основните проблеми от общ характер, чието разрешаване се цели чрез създаването на Европейски технологичен институт (ЕТИ), са следните:

— ниското ниво на инвестиции във висшето образование и в изследователската и развойна дейност и недостатъчната им концентрация в центрове за високи постижения, които да могат да устоят на международната конкуренция;

— недостатъчни инструменти и нива на трансформиране на резултатите от знанието и изследователската и развойната дейност в конкурентоспособни икономически дейности и създаване на работни места, в сравнение с големите конкуренти на ЕС;

— недостатъчно иновационен характер на моделите на управление и организация на европейските институти за изследвания и за висше образование, на които често липсва гъвкавост и които са свърхрегулирани;

— липса на интегриран подход към триъгълника „образование-изследвания-иновации“;

— неспособност да се привличат и задържат по подходящ начин най-добрите преподаватели и студенти.

2.12 Докато резолюцията на Европейския парламент относно годишния бюджет за 2007 г. от една страна приветства принципа за развиване на потенциала на триъгълника на знанието (образование-изследвания-иновации) и за засилване на връзките между страните му, от друга, изразява неговия скептицизъм относно създаването на нов Европейски технологичен институт, който, по негово мнение, „би могъл да засегне съществуващите структури или да се дублира с тях и следователно не е най-ефикасният начин за използване на ресурсите“ ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ Виж „Може ли Европа да запълни празнотите в образованието?“, Приятели на Европа 27.9.2005 г.

⁽¹⁷⁾ Бюджетът на ЕС за 2006 г. възлиза на 121,2 милиарда EUR. От тази сума 7,9 милиарда еуро са предназначени за конкурентоспособността, от които 0,7 милиарда за образование и обучение.

⁽¹⁸⁾ Резолюция на ЕП от 28.4.2006 г. за бюджет 2007 г.: Доклад на Комисията относно годишната политическа стратегия (PE 371.730V03-00) (A6-0154/2006).

2.13 От своя страна Европейският съвет от 15 и 16 юни 2006 г. напротив, потвърди, че „създаването на Европейски технологичен институт (ЕТИ), който ще си сътрудничи със съществуващите национални институции, ще представлява важна мярка за премахване на несъответствието между висшето образование, изследванията и иновациите, успоредно с други мерки, които благоприятстват мрежите и синергията между центровете за високи постижения по отношение на иновациите и изследванията в Европа“, и прикани Комисията да представи „официално предложение за неговото създаване“. В отговор на тази покана, през ноември 2006 г., след двете си предходни съобщения ⁽¹⁹⁾ по този въпрос, Комисията представи своето предложение, което е предмет на настоящото становище ⁽²⁰⁾.

2.13.1 Впоследствие Европейският съвет от декември 2006 г. потвърди своята положителна позиция, спомената по-горе.

3. Предложението на Комисията

3.1 Идеята, която стои в основата на предложението на Комисията за регламент за създаване на ЕТИ, е, че той може да допринесе за конкурентоспособността на промишлеността, като засили иновационния капацитет на държавите-членки и на Общността. Целите на предложението са следните:

- да подобри конкурентния потенциал на държавите-членки, като се привлекат за съдействие партньорски организации в интегрирани иновационни, изследователски и образователни дейности, в съответствие с международните стандарти;
- да насърчи иновациите чрез стратегически трансдисциплинарни и интердисциплинарни изследователски и развойни и образователни дейности в области, които представляват първостепенен интерес за икономиката и за обществото;
- да събере „критична маса“ от човешки и материални ресурси в тези области на знанието, като се привличат и задържат инвестициите на частния сектор в иновациите, образованието и изследователската и развойната дейност, както и студентите подготвящи магистърска степен, докторантите и изследователите;
- да стане символ на интегрираното европейско пространство на иновациите, изследванията и образованието;
- да се превърне в пример по отношение на управлението на иновациите и модел за модернизиранието на висшето образование и на изследванията в ЕС;
- да завоюва международен авторитет и да предложи привлекателна среда за най-големите таланти в света, като остане отворен към партньорските организации, студентите и изследователите извън Общността.

3.2 Комисията предлага ЕТИ да има интегрирана двустепенна структура, която да комбинира подхода „отгоре надолу“ с подхода „отдолу нагоре“, според следната схема:

- самият ЕТИ ще бъде ръководен от Управителен комитет. Този орган, подпомаган от много ограничен брой научни и административни сътрудници, от около 60 души, ще даде юридическа самоличност на ЕТИ. Управителният комитет ще се състои от група от 15 души, представляващи предприятията и научната общност, към които ще се присъединят 4 други членове, представляващи персонала и студентите на

ЕТИ и ОЗИ (виж по-долу). Освен това, в съответствие със статута на ЕТИ, приложен към предложението за регламент, са предвидени Изпълнителен надзорен комитет, директор за текущо ръководство, юридически представител на Института, както и одиторски комитет;

- Общностите на знанието и иновациите (ОЗИ), които функционират въз основа на мрежов подход. ОЗИ представляват консорциуми от партньорски организации, представляващи университети, изследователски институти и предприятия, които се обединяват в интегрирано партньорство, за да отговорят на поканите на ЕТИ за представяне на предложения. ОЗИ разполагат с голяма автономност на вътрешна организация при изпълнението на поставените на договорна основа с ЕТИ цели.

3.3 Според предварителната оценка общият бюджет на ЕТИ за периода 2007-2013 г. се оценява на 2 367,1 милиарда еуро, идващи от:

- a) вътрешни и външни източници, между които вноските на държавите-членки и местите и регионални власти, помощ от частния сектор (предприятия, рисков капитал, банки, включително ЕИБ), ресурси от собствената дейност на ЕТИ (например, права на интелектуална собственост), средства от дарения или дотации, които ЕТИ би могъл да набера;
- b) източници на Общността: бюджета на ЕО, от неразмразени маржове (308,7 милиона еуро), структурните фондове, Седма рамкова програма за изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности, програмите на Общността за образование и обучение през целия живот, Програмата за иновации и конкурентоспособност.

4. Общи забележки

4.1 Комитетът винаги е оценявал положително всяка инициатива, насочена към засилване на иновационния капацитет на Общността и на държавите-членки, подкрепяйки интегрирани подходи към триъгълника на знанието, по-специално между академичния свят и предприятията. Той препоръчва изрично да се осигури по-добра координация на усилията в областта на изследванията, да се засилят иновациите и образованието в ЕС, да се осъществи по-ефективно партньорство между публичния и частния сектор в областта на изследователската и развойната дейност, да се гарантира по-добър достъп на малките и средни предприятия до новите знания ⁽²¹⁾.

4.2 Комитетът обаче не може да се отдалечава от трите ключови принципи, които са в основата на обновената Лисабонска стратегия, а именно:

- изискването за много силна подкрепа на най-целенасочените европейски инициативи;
- широка ангажираност по отношение на целите;
- ясно определяне на нивата на отговорност.

4.3 Комитетът е на мнение, че следователно би било уместно да се прецени внимателно по какъв начин тази инициатива се вписва в множеството други текущи инициативи, основаващи се на различни други политики, като например в областта на изследванията, предприятията, регионалното развитие, информационното общество, образованието и културата.

⁽¹⁹⁾ COM(2006) 604 окончателен от 18.10.2006 г.

⁽²⁰⁾ COM(2006) 77 окончателен от 22.2.2006 г. и COM(2006) 276 от 8.6.2006 г.

⁽²¹⁾ (ОВ С 120 от 20.5.2005 г.), докладчици: VEVER, EHNMARK и SIMPSON.

4.3.1 По мнение на Комитета, за да стане водещ пример и символ на високи европейски постижения бъдещият Институт не трябва да се ограничава до ролята на обединител на ресурси, а неговата концепция, структура и начин на изграждане да бъдат организирани за постигането на целите, предписани от Договора, който представлява правното му основание.

4.3.2 Комитетът подчертава, че един от основните фактори за успеха на бъдещия ЕТИ ще бъде неговата способност да насърчава комерсиализацията на единен знак за високи постижения, посредством децентрализирана мрежова структура, която позволява привличането и разпространението на ресурсите на знанието и на иновациите.

4.4 Комитетът изразява своето съгласие относно необходимостта ЕТИ да има възможно най-лека, гъвкава и динамична структура, която да му даде възможност да посреща и задоволява новите търсения и счита, че би било подходящо да се проучи възможността за създаване на съвместно предприятие ⁽²²⁾, но все пак подчертава, че тази структура трябва да бъде насочена към предприятията и трудовата заетост и заявява отново необходимостта ЕТИ да съсредоточи вниманието си върху главната заявена цел, а именно да превърне резултатите от изследователската и развойната дейност в пазарни възможности.

4.4.1 Поради тази причина критериите за подбор на ръководните органи не трябва да са свързани единствено и най-вече с високите научни постижения, а по-скоро със способността да се привлече иновационен капитал, да се създават нови предприятия, да се генерират патенти и да се извлича полза от тях и да се привличат инвестиции от публичния и частния сектор, без да се пренебрегват МСП.

4.5 Комитетът счита, че е необходимо тази ориентация да намери отражение в критериите за подбор на ОЗИ, чиито консорциуми, в рамките на приоритетите на многогодишното планиране на Общността в областта на изследванията и иновациите, трябва да останат отворени, така че да благоприятстват участието на по-малки предприятия и на структури, като гарантират максимална гъвкавост и минимални административни разходи.

4.5.1 Критериите за квалификация на ОЗИ би трябвало да бъдат по-добре дефинирани:

- гарантиране на европейското им измерение с девет структурни единици в най-малко три държави-членки;
- нивото на знания и опит трябва да отразява нивото на високи постижения, предвидено за самия ЕТИ;
- трябва да бъде гарантирано нивото на интердисциплинарност; комбинацията трябва да отразява точния баланс между трите различни елементи на триъгълника: изследвания, образование и иновации;
- трябва да бъде спазен балансът между публичния и частния компонент; всеки компонент трябва да е доказал капацитета за значими високи постижения в областта на изследванията, знанието, патентите и трансфера на технологии през предходните пет години;
- трябва да бъде представен единен план за съвместните дейности в рамките на програма с минимален петгодишен срок.

⁽²²⁾ По смисъла на член 171 от Договора.

4.6 Ако в рамките на Лисабонската стратегия се цели насърчаване на създаването на Европейско пространство на знанието, ще бъде необходимо да се създадат стимули за насърчаване на мобилността между различните интелектуални професии и между публичния и частния сектор, за да се улесни трансфера между различните административни професии и между ръководители, изследователи и инженери, и накрая, за да се улесни преходът между институционалния и частния сектор и обратно ⁽²³⁾; мобилността в европейски план трябва да бъде ключов елемент при подбора на програмите за обучение, изследвания и технологични приложения.

4.7 Що се отнася до финансовите средства, предназначени за подкрепа на дейностите на ЕТИ, ЕИСК отбелязва, че първоначално предлаганата бюджетна дотация изглежда много ограничена, докато в перспектива източниците за финансиране като че ли са насочени към традиционните програми ⁽²⁴⁾ и като че ли черпят от вече ограничените ресурси на бюджет 2007-2013 г. в областта на изследванията, иновациите и образованието и следователно ЕТИ ще се конкурира с други инструменти с интегриран подход и с изпитана ефективност, като например интегрирани проекти (ИП), мрежите за високи постижения (МВП) и други, създадени по-неотдавна, като общите технологични инициативи или европейските технологични платформи (ЕТП).

4.7.1 Бюджетната дотация, предвидена за Седма рамкова програма за технологично развитие и демонстрационни дейности за периода 2007-2013 г., която съответства на 5,8 % от общия бюджет на Общността, вече се оказва недостатъчна за подкрепяне на политиката за подпомагане на изследванията и следователно не може да ѝ се отнемат ресурси, освен чрез обичайните механизми за участие в представяне на оферти, в които ЕТИ и ОЗИ биха могли да участват наравно с другите конкуренти.

4.7.2 Поне началният успех на ЕТИ ще зависи в голяма степен от достатъчно финансиране от страна на Общността, което обаче не трябва да бъде отклонявано от други приети програми за изследвания и иновации; в действителност, предварителната оценка на Комисията за периода 2007 — 2013 г. за цялата система на ЕТИ изглежда твърде ниска, а общностните фондове от бюджетния излишък са крайно ограничени. Комитетът счита, че би могло да се проучи възможността да се прибегне до формулата на съвместно предприятие, по смисъла на член 171 от Договора, предвиждащ пряко участие на заинтересованите държави-членки (виж например формулата, използвана за съвместното предприятие „Галилео“) ⁽²⁵⁾

⁽²³⁾ (ОВ С 110 от 30.4.2004 г.) докладчик: Wolf

⁽²⁴⁾ Уместно е да се напомни, че новите законодателни предложения, включени в преговорите относно междуинституционалното споразумение от 17 май 2006 г. относно бюджетната дисциплина и доброто финансово управление, не предвиждат никакви специфични мерки за ЕТИ.

⁽²⁵⁾ Органите на едно съвместно предприятие са следните:

- Административен съвет, съставен от членовете учредители решенията се вземат с обикновено мнозинство, с изключение на някои решения от решаващо значение, за които е предвидено мнозинство от 75 %. Съветът взема всички стратегически решения по отношение на програмите, финансите и бюджета Освен това, той назначава директор на съвместното предприятие;
- Изпълнителен комитет, който подпомага Административния съвет и директора;
- Директор, който е главен изпълнител, той ръководи персонала, актуализира плана за развитие на програмата, изготвя и представя на Административния съвет годишния отчет и баланс, изготвя и представя годишния доклад за напредъка на програмата и нейното финансово състояние.

4.7.3 Според Комитета необходимата първоначална дотация с финансови средства би могла да бъде предвидена от **допълнителните** ресурси, в съответствие със средносрочния преглед на Седма рамкова програма на Общността за научни изследвания, технологично развитие и демонстрационни дейности, като тези ресурси биха могли да се прибавят към **преките вноски** на държавите-членки, **изчислени на пропорционален принцип**.

4.7.4 Друг източник за финансиране би могъл да бъде определен в рамките на дейностите на ЕИБ в областта на инициативата „Иновации 2010“ (i2i) и акцията на ЕИБ за университетските изследвания ⁽²⁶⁾ и университетските мрежи.

4.8 От друга страна общностната политика за изследователска и развойна дейност изисква по-системен контрол на всички аспекти, които ограничават мобилността на изследователите, мобилност, която понастоящем се възпрепятства от разнообразието на разпоредбите относно признаването на университетските квалификации, както и данъчните разпоредби и уредбите относно застраховането и социалното осигуряване ⁽²⁷⁾.

4.9 Комитетът счита, че ако Европейският технологически институт (ЕТИ) желае да стане водещ участник на световно ниво, в състояние да насърчава другите участници и другите европейски мрежи от триъгълника на знанието да подобряват своите резултати, той ще трябва да бъде в състояние да привлича значителен обем от частни фондове, които постепенно ще трябва да се превърнат в основният му източник за финансиране.

4.10 Важен фактор в това отношение би могло да представлява решаването на проблемите, свързани със защитата на интелектуалната собственост, които може би заслужават да бъдат изяснени допълнително в предложението, както и намирането на решение на въпросите по отношение на определянето на дипломите на ЕТИ и на тяхното издаване.

4.11 Според Комитета е необходимо по-добре да се уточнят определянето и условията за издаване на дипломи „ЕТИ“ от мрежите на ОЗИ и от самия ЕТИ.

4.11.1 За достатъчно дълъг първоначален период издаването на дипломи би трябвало да остане прерогатив и отговорност на университетите и/или на политехническите институти на държавите-членки, които са били избрани да участват във всяка ОЗИ. Въпреки това, дори и през този първоначален период, присъждането на степени би трябвало да отговаря на точно определени минимални условия.

4.11.2 Тези условия биха могли да включват следните елементи:

— обучението и изследванията да са били проведени в най-малко три различни институти на три държави-членки, за да се гарантира европейско измерение на самата диплома;

— обучението и изследванията да са показали, че имат достатъчен потенциал за значими иновации и да се подкрепят от централния ЕТИ.

4.12 Що се отнася до статута на ЕТИ, Комитетът счита, че към **Управителния съвет**, чиито състав би бил същия като на Управителния комитет, както е предвидено в предложението на Комисията за статут, включващ петима представители на предприятията, петима от публичните и частните изследователски центрове и други петима представители на публичните и частните университети, към които ще се присъединят четирима други членове, представляващи персонала и студентите на ЕТИ и ОЗИ ⁽²⁸⁾ и под председателството на представител на Комисията, е необходимо да се добави:

— **Надзорен комитет**, съставен от **представители на държавите-членки** и председателстван от представител на Комисията;

— **Изпълнителен комитет**, съставен от по двама представители на предприятията и на изследователските центрове и университетите, ръководен от председателя на Управителния съвет,

— **административен директор и ректор**, назначавани и освобождавани от Управителния съвет, със съгласието на Надзорния комитет.

4.12.1 Ако формулата за съвместно предприятие ЕТИ се приеме, членовете на административния и научния персонал на съвместното предприятие би трябвало да могат да сключват срочни договори при същите условия както и останалите служители на Европейските общности ⁽²⁹⁾.

Брюксел 14 март 2007 г.

Председател

на Европейския икономически и социален комитет

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁶⁾ Виж университетските програми за изследвания Starebei, Eiburs и университетските мрежи ЕИБ.

⁽²⁷⁾ Вж. бележка № 22.

⁽²⁸⁾ Този състав трябва да гарантира и адекватно присъствие на социалните партньори.

⁽²⁹⁾ Виж член 11 от статута на съвместното предприятие „Галилео“ — Регламент (ЕО) № 876/2002 на Съвета от 21 май 2002 г. за създаване на Съвместното предприятие „Галилео“. ОВ L 138 от 28.5.2002 г.